

Hautaröykkiön tutkiminen Virtain pitäjässä, Tarjanteen Pöykkysaarella.

Suur-Ruoveden historiatoimikunnan myöntämillä varoilla tutkin 20. 8. - 21. 8. 1954 välisenä aikana hautaröykkiön Virtain pitäjässä, Tarjanteessa sijaitsevassa Pöykkysaarella. Tarkoituksena oli koettaa selvittää Ruoveden ja Virtain pitäjissä vesien rannoilla tavattavien "lapinraunioiden" ikä.

Pöykkysaari on Topeliuksen Maamme-kirjassa Munkholmaksi nimittämä vähäinen, korkea kalliosaari Tarjanteessa. Sen huipulla olevassa rajapyykissä yhtyvät Ruoveden, Virtain ja Pohjaslahden pitäjät, joten saari kuuluu kolmen pitäjän alueeseen. Saarella on kolme hautaröykkiötä, joista yksi sijaitsee mainitun kivipyökin alla ja on siis kolmen pitäjän maalla. Sen vieressä on toinen, tutkimuksen kohteeksi valittu röykkiö, joka oli melko ehyen näköinen, joskaan ei koskematon. Se sijaitsee Virtain puolella samoin kuin alempana saaren pohjoispäässä oleva suuri hävitetty raunio. Parhaiten säilynyt röykkiö otettiin tutkittavaksi. Röykkiö on merkitty allekirjoittaneen inventointikertomukseen "Kiinteitä muinaisjäännöksiä Ruoveden, Virtain ja Pohjaslahden pitäjissä", numerolla 12.

Röykkiö sijaitsi, kuten jo on mainittu, korkealla kalliolle Pöykkysaaren huipulla, josta aukeaa laaja näköala Tarjanteelle. Rauniota oli keskeltä purettu: keskellä oli sam-

maltunut syvennys. Raunion koko ja muoto käyvät ilmi kaivauskartoista. Profiilien piirtämiseksi raunio tutkittiin neljän sektorin osissa.

Röykkiö oli koottu osaksi pienenpuoleisista, osaksi suurista kivistä. Silmäkiveä siinä ei ollut. Myöskään ei havaittu minkäänlaisia latomuksia. Kivien raoissa oli pinna-asta varissutta multaa. Röykkiöstä ei löydetty mitään: ei luunsiruja eikä esineitä. Röykkiön alla oli kalliolla maalla täyttynyt kolo, joka myös osoittautui löydöttömäksi.

Röykkiössä oli joukko suurehkoja kiviä, jotka näyttivät muodostavan kehän, osittain kaksinkertaisenkin. Näiden kivien keskinäinen asema ei kuitenkaan ollut niin säännöllinen, että varmasti voisi väittää kivet tarkoituksellisesti kehänmuotoon asetetuksi.

Röykkiön alkuperäisiä rajoja oli vaikea erottaa, sillä kiviä oli vierinyt röykkiöstä alas. Rakennettaessa oli kalliota käytetty hyväksi siten, että näköjään muhkea röykkiö lopulta osoittautui verraten matalaksi ja vaatimattomaksi.

Röykkiö "restauroitiin" siten, että suuret "kehäkivet" jätettiin vapaiksi. Pienet kivet kerättiin röykkiön rajoille kehänmuotoiseksi valliksi.

Kertomukseen liittyy 6 valokuva (17950-55) sekä 3 kaivauskarttaa. Pöykkysaaren asema käy selville kirjoittajan edellä mainitun inventointiluettelon kartasta.

Helsingissä marraskuun 26. p:nä 1954

Unto Salo

Unto Salo

VIRRAT, TARJANNE

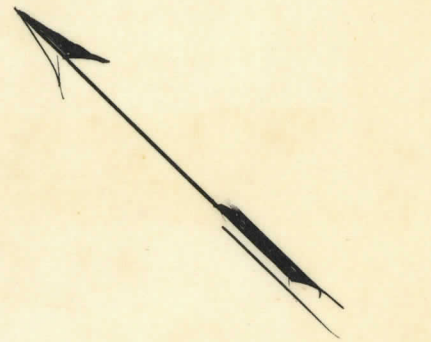
PÖYKKYSAARI

Unto Salo

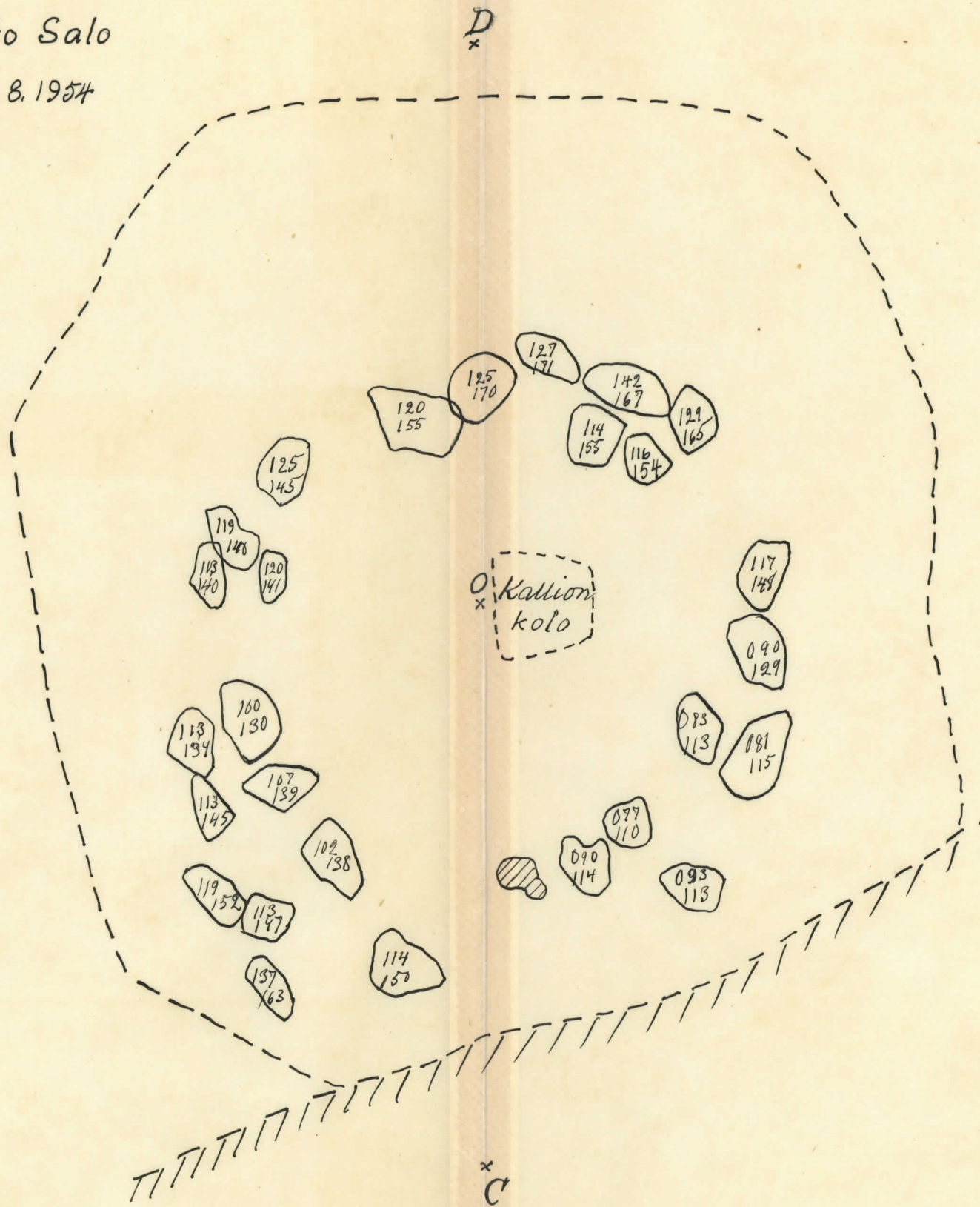
21.8.1954

- Raunion raja
- Nähtävästi kehässä olevia suurehkoja kiviä
- ⊗ Rauniossa kasvava mänty

1:50

A x

D x

Kallion kolo

x B

Kalliiossa oleva matala jyrkänne

x C

RIVIRAT, TARJANNE

PÖYKKYSAARI

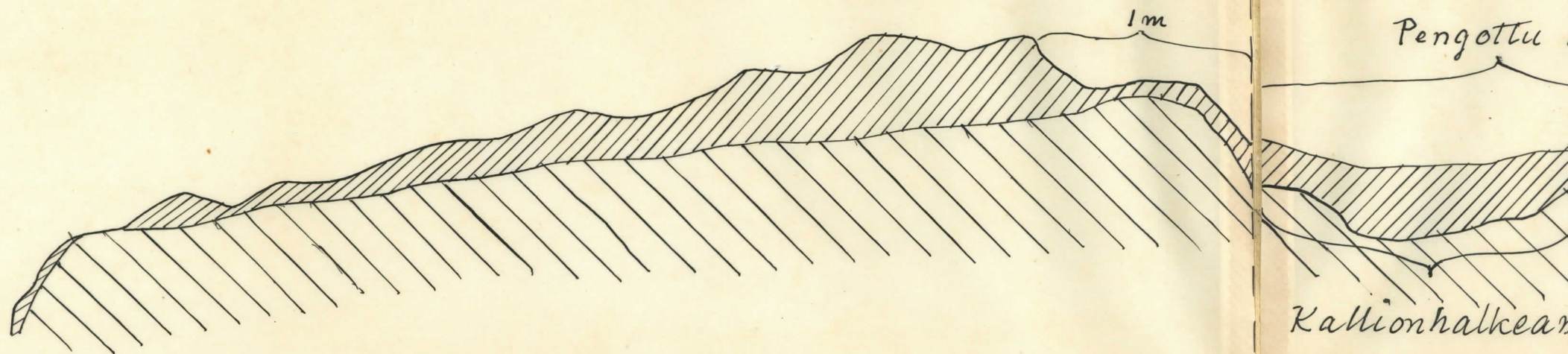
Profiili A-O

1:20

Unto Salo

1954

A

VIRRAT, TARJANNE

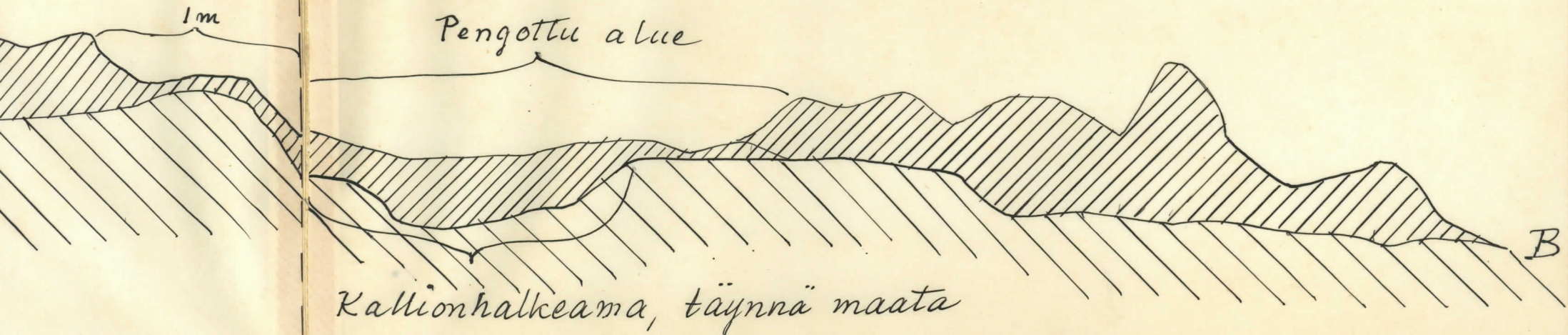
PÖYKKYSAARI

Profiili O-B

1:20

Unto Salo

1954

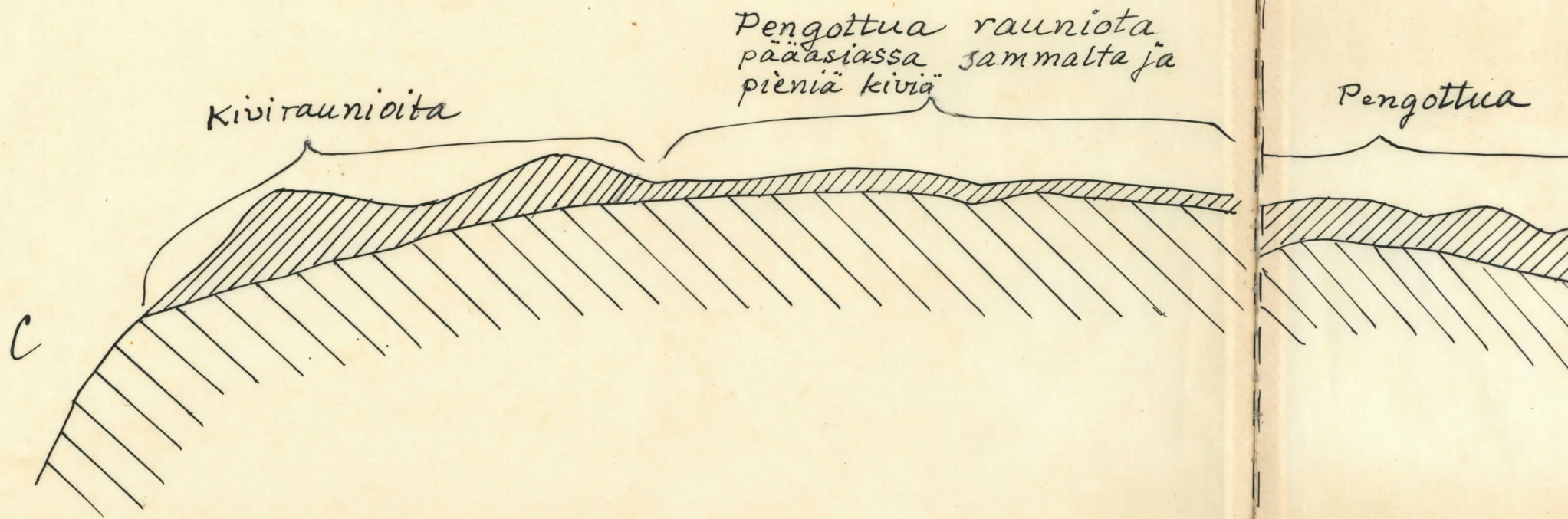
VIRRAT, TARJANNE

PÖYKKYSAARI

Profiili O-C

1:20

Unto Salo -54

VIRRAT, TARJANNE
PÖYKKYSAARI

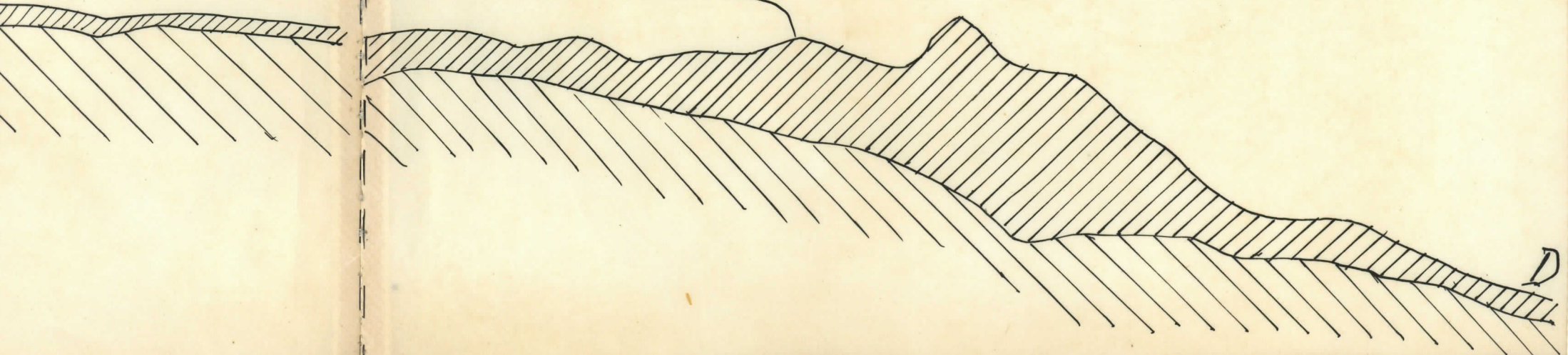
Profiili O-D

1:20

Unto Salo -54

tua rauniota
ssa sammalta ja
kiviä

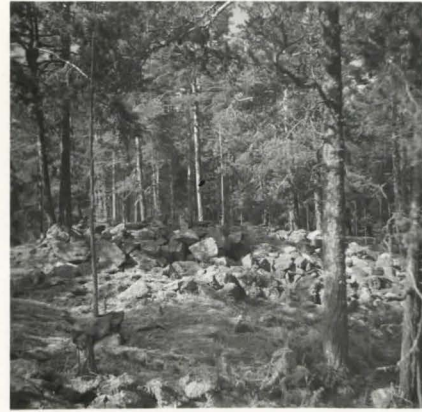
Pengottua

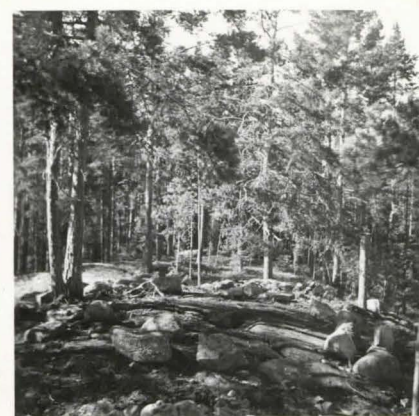
Virrat, Tarjanne, Pöykkysaari
Unto Salo 1954.

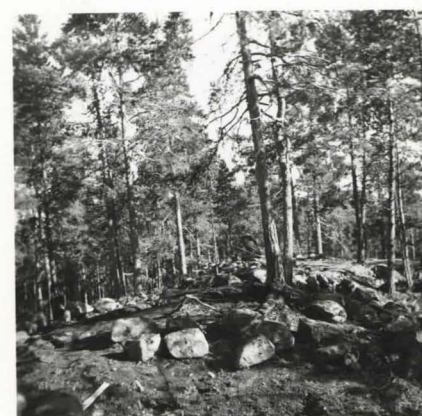
Kuva 1 (17950). Raunio ennen purkamista, suunnilleen itäkaakostakatsottuna.

Kuva 2 (17951). Raunio ennen purkamista, suunnilleen idästä katsottuna.

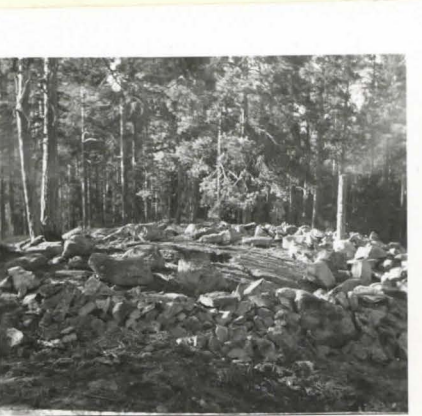
Kuva 3 (17952). Raunio purettuna. Suuret "kehäkiivet" paikoillaan. Keskellä näkyy kallionhalkeama. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 4 (17953) Raunio purettuna. Kuvattu lännestä.

Kuva 5 (17954). Raunion alla ollut kallionhalkeama.

Kuva 6 (17955). Raunio "restauroituna": kivet ladottu ympärille valliksi, suuret "kehäkiivet" jätetty näkyviin.